

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 27¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 27¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino teisinio reguliavimo, užtikrinančio Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijoje (toliau – Strategija) nustatytų ambicingų tikslų dėl atsinaujinančių energijos išteklių plėtros ir Proveržio pakete atliktų pakeitimų dėl padidintos įrengtosios galios ribos elektros energijos gamintojų įrenginiams techninės būklės vertinimo ir leidimų išdavimo procesu įgyvendinimą, tobulinimo bei susijusių nuostatų harmonizavimo su kitais teisės aktais, poreikis.

Strategijoje numatyta, kad iki 2030 metų ne mažiau kaip 45 proc. Lietuvoje suvartojamos elektros energijos bus pagaminta iš atsinaujinančių energijos išteklių ir sudarys ne mažiau kaip 7 TWh, t. y. beveik dvigubai daugiau nei šiuo metu. Vertinant technologijų vystymosi tendencijas prognozuojama, kad gaminant elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių, iš vėjo energijos galėtų būti gaminama didžioji dalis – ne mažiau kaip 53 proc. elektros energijos, iš saulės šviesos energijos – 22 proc. elektros energijos, iš biokuro energijos, gaunamos didelio efektyvumo kogeneracinėse jėgainėse, – 16 proc. elektros energijos, o iš hidroenergijos – 8 proc. elektros energijos.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 27¹ straipsnio 8 dalies 1 punkte nustatyta, kad Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba) tikrina naujai statomų ar rekonstruojamų elektrinių (didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios) projektus (projektų sprendinių atitiktį energetikos objektų (išskyrus pastatus), įrenginių įrengimo, eksploatavimo, techninės saugos reikalavimams, o statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-878 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ patvirtinimo“, 9 priedo, nustatančio statybos užbaigimo komisijos kompetenciją, 15.1 papunktyje nurodyta, kad Tarybos atstovas tikrina elektrinių (didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios) atitiktį projekto sprendiniams, įgyvendinantiems energetikos įrenginių įrengimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus. Atsižvelgiant į sparčią elektrinių plėtrą, gerokai išsaugo Tarybos energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimą ir išduodamų pažymų apie energetikos įrenginių techninę būklę skaičius, o tai reikalauja didesnių žmogiškųjų išteklių bei laiko sąnaudų, kas gali lemti uždelstą terminų laikymąsi Europos Sąjungos paramą gavusiems investiciniams projektams, bei būti trikdys sklandžiai atsinaujinančių energijos išteklių plėtrai Lietuvoje.

Atsižvelgiant tai kas išdėstyta, bei įvertinus, jog nuo 2022 m. liepos 8 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo pakeitimai, ir minėto įstatymo 16 straipsnio 10 dalies 2 ir

3 dalyse numatyta, kad leidimas gaminti elektros energiją nereikalingas asmenims, numatantiems gaminti elektros energiją ne didesnės kaip 100 kW įrengtosios galios elektros energijos gamybos įrenginiuose, bei asmenims, numatantiems gaminti elektros energiją ne didesnės kaip 100 kW įrengtosios galios elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginiuose, o Statybos įstatymo 27¹ straipsnio 8 dalies 1 punkte nustatyta, kad Taryba tikrina naujai statomų ar rekonstruojamų elektrinių (didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios) projektus (projektų sprendinių atitiktį energetikos objektų (išskyrus pastatus), įrenginių įrengimo, eksploatavimo, techninės saugos reikalavimams). , manytina, kad 30 kW ir 100 kW įrengtosios galios neatitikimas minėtuose įstatymuose turėtų būti suvienodintas ir taisytinas. Tokiu atveju, galėtų būti atsisakoma techninės būklės pažymų išdavimo elektros energijos gamybos įrenginiams iki 100 kW įrengtosios galios (būtų pakankama rangovo deklaracija kaip šiuo metu iki 30 kW galios elektrinėms), bei supaprastinti ir paspartinti atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą.

Įstatymo projekto tikslas – atsisakyti Statybos įstatymo 27¹ straipsnio 8 dalies 1 punkte įtvirtintos nuostatos taikymo iki 100 kW įrengtosios galios elektros energijos gamybos įrenginių techninės priežiūros procedūroms, siekiant supaprastinto energetikos įrenginių techninės būklės pažymų ir statybą leidžiančių dokumentų išdavimo proceso, administracinės naštos verslui mažinimo bei savalaikio Strategijos tikslų įgyvendinimo užtikrinimo.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Lietuvos Respublikos Seimo narys.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Vadovaujantis Statybos įstatymo 27¹ straipsnio 8 dalies 1 punktu Valstybinė energetikos reguliavimo taryba tikrina daugiabučių namų kapitalinio remonto projektus ir paprastojo remonto aprašus (funkcinius ir technologinius projektų sprendinius, su jais susijusius techninius rodiklius ir energetikos įrenginių technines charakteristikas), kai pertvarkoma daugiabučio namo ar jo dalies šildymo ir apsirūpinimo karštu vandeniu bendroji inžinerinė sistema (keičiamas šildymo būdas, atsijungiama nuo (prisijungiama prie) šilumos perdavimo tinklų) ir šių naujai statomų ar rekonstruojamų energetikos objektų (statinių) projektus (projektų sprendinių atitiktį energetikos objektų (išskyrus pastatus), įrenginių įrengimo, eksploatavimo, techninės saugos reikalavimams):

1) elektrinių (*didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios*) ir katilinių; [...].”

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 16 straipsnio 10 dalies 2 ir 3 dalyse, nustatyta, kad leidimas gaminti elektros energiją nereikalingas:

1) gaminantiems vartotojams ir asmenims, siekiantiems tapti gaminančiais vartotojais;

2) asmenims, numatantiems gaminti elektros energiją ne didesnės kaip 100 kW įrengtosios galios elektros energijos gamybos įrenginiuose, kurių leistina generuoti galia lygi nuliui;

3) asmenims, numatantiems gaminti elektros energiją ne didesnės kaip 100 kW įrengtosios galios elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginiuose, kurių leistina generuoti galia didesnė už nulį, išskyrus Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 8 dalyje nurodytą atvejį.”

Taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, reguliuoja energetikos srityje veikiančių subjektų veiklą bei atlieka valstybinę energetikos priežiūrą bei kontrolę. Atskiri įstatymai numato skirtingą energetinio reguliavimo reglamentavimą, atsižvelgiant į energetikos įrenginių instaliuotą galią, todėl teisės aktų harmonizavimas suvienodintų taikomus kriterijus valstybinei energetikos priežiūrai bei kontrolei atlikti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siekiama atsisakyti procedūrų, kurios gali būti atliekamos kartu su analogiškais statybos užbaigimo procedūromis, ir šiuo metu apsunkina statybos valstybinio valdymo ir priežiūros procesą. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūlomu teisinio reglamentavimo pakeitimu, kuriuo siekiama harmonizuoti Tarybos atliekamų funkcijų reikalavimus, vykdant energetikos valstybinę kontrolę ir priežiūrą, reikalingą patikimai, efektyviai ir saugiai energijos ir energijos išteklių gamybai, tiekimui bei vartojimui užtikrinti. Energetikos objektų ir energetikos įrenginių valstybinė kontrolė, vartotojų energetikos įrenginių ir energetikos objektų statinių naudojimo priežiūra atliekama visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, neatsižvelgiant į jų nuosavybės valdymo formą, todėl svarbu, kad techninei priežiūrai būtų taikomi vienodi kriterijai, kas sumažintų galimus procedūrinius neatitikimus ir supaprastintų energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimų ir pažymų apie energetikos įrenginių techninę būklę išdavimo procesą, prisidėtų prie spartesnės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros, bei mažintų administracinę našta verslui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas pagerintų verslo sąlygas ir jo plėtrą, kadangi keičiama nuostata, reglamentuojanti energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimų ir pažymų apie energetikos įrenginių techninę būklę išdavimo procesą, pašalinus taikomų įrengtosios galios dydžių neatitikimą bei harmonizavus įstatymines nuostatas, paskatintų spartesnę atsinaujinančių išteklių plėtrą ir sumažintų administracinę našta ūkio subjektams. Elektros energijos skirstomųjų tinklų operatoriaus duomenimis, elektrinėms, kurių instaliuota galia nuo 30 kW iki 100 kW, išduota techninių prijungimo sąlygų 2021 m. – 460, 2022 m. (iki 11 mėn.) – 1468, ir prijungta 2021 m. – 101, 2022 m. (iki 11 mėn.) – 289.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymo projektas teikiamas, siekiant sisteminių pakeitimų teisinėje sistemoje, todėl nereikės keisti kitų įstatymų.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Nauji terminai Įstatymo

projektu nenustatomi.

11. Ar Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruoja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įgyvendinant Statybos įstatymo Nr. I-1240 27¹ straipsnio pakeitimo įstatymą turės būti pakeistas:

1. Statybos techninis reglamentas STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“;
2. Statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“;
3. Statybos techninis reglamentas STR1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“;
4. Energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 1-261 „Dėl Energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“;
5. Elektros energijos gamintojų ir vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 1-127 „Dėl Elektros energijos gamintojų ir vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų tvarkos aprašo patvirtinimo“;
6. Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1-100 „Dėl Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių patvirtinimo“;
7. Pažymų apie energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimą išdavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Tarybos 2019 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. O3E-231 „Dėl Pažymų apie energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimą išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
8. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos teikiamų energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimo ir pažymų apie energetikos įrenginių techninę būklę išdavimo paslaugų kainų ir mokėjimo tvarka, patvirtinta Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2019 m. rugpjūčio 2 d. nutarimu Nr. O3E-301 „Dėl Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos teikiamų energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimo ir pažymų apie energetikos įrenginių techninę būklę išdavimo paslaugų kainų ir mokėjimo tvarkos patvirtinimo“;
9. AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros skirstomaisiais tinklais tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2022 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. O3E-833 „Dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros skirstomaisiais tinklais tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto įgyvendinimas papildomų lėšų nepareikalaus.

14. Rengiant Įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Energetikos valstybinė kontrolė, statinių statyba, gaminantys vartotojai.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo narys:

Kazys Starkevičius